

ELOFIZETES
HELYBEN ÉS VIDEKEN
 Egy évre ... 150 Lel.
 Fél évre ... 75 Lel.
 Egy negyed évre 37-50 Lel.
 Egy hóra ... 12-50 Lel.

Nyilttári költségek
 megállapodás szerint.

ÁRADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG
 Aradi és csanádi egyesül
 vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 321.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény
 Társaság.
 Boulevard Regele Ferdi
 nand L. (Józsei 15b.-ut 22-
 TELEFON-SZÁM: 354.

Arad, 1920.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, november 16

A bonok beváltása.

Egy hírlapíró beszélgetést folytatott a Banca Nationala igazgatójával, ki a következőket mondotta a bonok beváltásáról:

— A beváltásra kiszabott 3 havi határidő, nem szeptember elsejével, hanem 10-ével kezdődik, amely napon a beváltás bevégeződött. Itt tehát a beváltás pontos határideje december 10-ike lesz. A kormány a Banca Nationala, az irányadó fináncörök egyáltalában a dolog fontosságáról és szükségszerűségéről tökéletesen meg vannak győzve, s már folytak is tárgyalások, mely módon történjen ez, hogy lehetőleg minden igény teljesen kielégíthessék.

A bucaresti lakáshiány.

BUCURESTI. A parlament által kiküldött speciális bizottságot mostanában állandóan az a kérdés foglalkoztatja, hogy a legközelebbi parlamenti ülészakra összegyűlő képviselőket hol szállásolják el. Az első terv szerint a képviselőket magánlakásokba kívánták elhelyezni, de ez a terv inpraktikus lévén, elmaradt. Most a bizottság úgy határozott, hogy a nagyobb szállodákban fog lakást szerezni a képviselők számára és e célból mindazokat, akiknek a fővárosban való állandó tartózkodása indokolatlan, a szállodákból el fogja távolítani.

Törökország sorsa.

LYON. A francia sajtó jelenti, hogy a szövetségesek Törökországtól minden pénzügyi segítséget megvontak, miután a török kormány a sevresi békeszerződést ratifikálni nem hajlandó. Amennyiben ez az intézkedés eredményre nem vezet, a szövetségesek Törökországnak ultimátumot küldenek. A La Petit Parisien jelentése szerint a török kormány nem utasította vissza a ratifikálást, hanem azt megelőzőleg egy misszió kiküldését kéri Angorába. A szövetségesek azonban ragaszkodnak ahhoz, hogy a ratifikálás előbb történjen meg és azután nem zárkóznak el a kívánt bizottság kiküldése előtt.

Ítélet a simándi bűnpörben.

Részletesen beszámoltunk a simándi gyilkosság szombati tárgyalásáról. A vasárnap folyamán Deteschán János rendőrségi csoportvezető kihallgatására került a sor, ki az egész nyomozás lefolyásáról terjedelmes vallomást adott. Előterjesztése után a tárgyalásvezető elnök a tárgyalást befejezettnek nyilvánította. Azután megkezdődött a vádbeszéd, amely gyilkosság és rablás büntetésében kéri elmarasztalni a vádlottakat. Sugár Jenő dr., Höflich Béla és Szuchy Pál dr.-ok vádbeszédei után a bíróság vizsgálta ítélethozatalra. Rövid tanácskozás után az elnök újra megnyitotta a tárgyalást és kihirdette az eredményt. Mangrucz Györgyöt, Szelezsán Tódort, Novák Györgyöt, Márk Miklóst, Trap Jánost, egy fiatalkorú vádlottat bűnösnek mondta ki két rendbeli szándékos emeberölés büntetésében való hűségédi részesség miatt, ezt a fiatalkorúval szemben vétségge minősítette. De-

lezsán Kálmán és Herbert Frigyeset bűnösnek mondta ki egyrendbeli orgazdaság büntetésében.

Felmentette a bíróság valamennyi vádlottát két rendbeli gyilkosság kísérletének vádjától a Heregyo Florián, Leukucza Kór nél sérelmére elkövetett rablás büntetésétől. Herbert Frigyeset és Delezsán Kálmánt felmentette két rendbeli gyilkosság és egy rendbeli rablás büntetésétől. A fiatalkorú bűnös négy évi fegyházra. Mangucz Györgyöt, Szelezsán Tódort, Novák Györgyöt, Márk Miklóst, Trap Jánost egyenként hat-hat évi börtönre, Delezsán Kálmánt, Herbert Frigyeset pedig egy évi börtönre ítélte. A kiszabott szabadságvesztés idejébe a vizsgálati fogságot betudják. Az ítéletet megfellebbezte úgy az ügyész, mint a védők. Delezsán Kálmánt és Herbert Frigyeset a törvénytörés szabályaiba helyezte, míg a többiek ellen a vizsgálati fogságot továbbra is érvényben tartotta.

Erélyes rendcsinálás Budapesten.

(Felfüggesztették az Ébredő Magyarok autonómiáját. — Véres harc a cinkotai erdőben. — Letartóztatott különítmények. — A megkínzottak tömegesen jelenkeznek.)

A magyar fővárosban a legutóbbi véres zavargások hatása alatt végre megkezdődött a rendcsinálás energikus és kimélettel nem ismerő munkája. Huszár Károly képviselő interpellációjában kijelentette a nemzetgyűlés előtt, hogy a meggyilkolt rendőr gyilkosainak ein-kosául tekinti mindazokat, akik ezt az ügyet eltitkolni igyekeznek. Az interpelláció hatása alatt a Teleky-kormány felhagyott eddigi tétovázásával, és erélyes kézzel látott a zend megteremtéséhez. Erős rendőri különítmény jelent meg a Britannia, a Berlin, a Savoy és a Deák Ferenc szállodák előtt és a rendelkezésükre bocsájtott somogyi és veszprémi ezredek katonáival körülfárta a négy szállodát. A rendőrség részéről Nádassy Imre főkapitány Ferdinándy belügyminiszterrel együtt behatolt a Britannia szállóba, majd megjelent Sréter honvédelmi miniszter is, s kezdetét vette a szálló lakóinak igazoltatása. Több mint ötven embert igazoltattak, akikről kiderült, hogy jogosulatlanul viselnek egyenruhát. A szembesített tanuk egy Tókes nevű hadnagyot egy Kiss nevű állítólagos hadnagyot és egy Iványi nevű huszárfőhadnagyi ruhát viselő térifit felismertek, mint a meggyilkolt rendőr támadait.

Jelentkezett egy nő, aki az Edison kávéház előtt jelen volt a rendőrök megtámadása idején. A nő elmondta, hogy a támadók között egy főhadnagyi egyenruhát viselő egyén volt, aki egy „Zsidó” nevű kutyát vezetett szíjjon. A detektívek kiderítették, hogy a letartóztatottak között van egy Kemetti Károly nevű főhadnagynak van „Zsidó” nevű kutyája.

A Britannia szálló megszállása után a rendőrség és katonaság a cinkotai erdő mellett lévő Ehmanna telep leszerelését határozta el. Csütörtökön éjjel 1 órakor a szolnoki és kaposvári gyalogezredek körül kerítették a cinkotai erdőt és adott jelre behatoltak a barakkokba, megadásra és fegyverletételre szólítva felaléltak. A telep lakói sortűzzel fogadták a katonákat, akik a vértanú támadásra visszavonultak, marad több sortűz után gépfegyvereket állítottak fel a barokok elé és géppuskatűz alá vették a bent levőket. Heves tüzharc fejlődött ki. Végre a barakkokba megadták magukat, de ekkor már négy halottjuk és tömérdek sebesültjük volt. Hatszáz embert tartóztatottak le a barakkokban, kik bőségesen fel voltak szerelve fegyverrel és municióval.

A kormány arravaló tekintettel, hogy az utóbbi időben előfordult zavargások mindig az Ébredő Magyarok gyűlései után törték ki, felfüggesztette az Ébredők autonómiáját. A felfüggesztésnél egy somogyi rohamoszázad és a városparancsnokság szolgáltatták az asszisztenciát. Letartóztatották dr. Bárdossy Ernót, az egyesület főtitkárát, és két másik vezetőjét. A felfüggesztésnek az utolsó napok eseményein kívül főleg az volt a zoka, hogy az egyesület külön lakáshivatalt állított fel és ennek a lakáshivatalnak tevékenysége okozta a Lipótvárosi kaszinóban legutóbb lezajlott botrányokat és rombolásokat. A képviselőház pénteki ülésén gr. Teleky Pál miniszterelnök általános helyeslés közben tett jelentést a erélyes intézkedésekről, kijelentette hogy az utcai tüntetések és zavargások folytán a kormány elhatározta a gyülekezési jog erélyes korlátozását. Minden 1918 óta alakult egyesület alapszabályait újból felülvizsgálják. Kijelenti a miniszter-elnök, hogy minden erő és akarat megvan a rend megteremtéséhez. Huszár Károly tudomásul veszi ugyan a miniszterelnök bejelentéseit, de felveti azt a kérdést, hogy hogyan volt lehetséges ilyen nagy számú turbulens elemek összevörösése, hogy lehetséges, hogy nemzetgyűlési képviselők is érdekelve vannak a botrányokban, kiadott fegyvert és uniformist azoknak, akiknek katona voltát most letagadják, kifizette a Britanniát és többieket? Teleky gróf kijelenti még, az Ébredő Magyarok a Kaszinó elfoglalásakor a rendőrséget engedetlenségre hívták től, amit a kormány lázításnak minősít. Felhívja azokat, akiknek az Ébredők ellen konkrét panaszai vannak, hogy jelentkezzenek. A budapesti államrendőrség főkapitányságánál tegnap óta tömegesen jelentkeznek a különböző különítmények által megkínzott emberek. A nyomozás kiderítette, hogy teljesen szervezett, egymással állandó érintkezésben álló, zsaroló bandák működtek úgy a Britanniában, mint az Ehmanna telepen, de egyik különítmény sem volt katonai alakulat. A rendőr gyilkosság és egyéb büntettek tettesei közül már sokat fel is ismertek. Egész sor új zsarolási ügyben indult meg a nyomozás. Állítólag a Club-kávéházi gyilkosok közül négyen szintén a letartóztatottak között vannak.

Weisz Konrád az Ébredő Magyarok alelnöke lemondott állásáról.

Letartóztatás a Varietében.

BUCURESTI. Góndiun Marcel francia rendőrbiztos tegnap Bucurestibe érkezett s a rendőrség segítségét kérte, hogy egy Párisból állítólag Bucurestibe menekült Marx Louis nevű francia egyén, aki Párisban 230 ezer frankot ellopott, felkutathassa. A francia rendőrbiztos román detektívek kíséretében végigjárta az összes mulatóhelyeket és amint a Modern Varietében beléptek, a legnagyobb meglepetésére, éppen a színpadon szereplő egyik táncosban felismerte az általa keresett tolvajt, aki Bucurestiben *Cyria Moris* név alatt, mint táncművész nagy sikereket aratott. A rendőrbiztos megvárta, míg a táncszám befejezést nyer, azután az öltözőbe ment és ott az artisták nagy esődalkozása közben letartóztatták a tolvaj táncművészt. Kihallgatásakor a lopást beismerte, az ellopott pénzt pedig, elhatárolása szerint Bucurestiben, ahol fényűző életmódot folytatott, elköltötte.

Trockij halálhíre.

KOPPENHAGA. Ideérkezett komoly hírek szerint Trockijt Moszkvában, egy a bolsevikok és ellenforradalmárok között folytatott utcai harcban megölték.

Egy fiatal tudóst kidobtak az egyetemről.

A lapok az elmúlt héten hírt adtak arról, hogy a Magyar Tudományos Akadémia legutóbbi ülésén Fröhlich egyetemi tanár, volt rektor bemutatta Schwarz Elemér negyedéves orvostanhallgatónak egy tudományos felfedezését, amely jelentős eredményekkel változtatja meg a lencsék optikai elméletét. Fröhlich, aki európai hírű tudós, nagy elismeréssel szólott a huszonkétéves diák sikeréről és megemlítette, hogy rövidesen a külföldi tudományos folyóiratok is méltatni fogják. A fiatal tudós az elmúlt napokban akart beiratkozni a pesti egyetem orvosi fakultására, amelynek eddig is hallgatója volt. Megjelent a központi egyetem kveszturájában, ahol a jelenlevő ébredő diákok amikor meghallották nevét, rárohantak és vad lármaközött dobták ki az egyetemről. Az ügy ezzel nem is ért véget, Sándor Pál képviselő ugyan is akciót indított az érdekében és ennek eredményeképpen Schwarz Elemér már ki is utazott egy német egyetemre, amely készörömet vette fel hallgatói sorába.

FELOSZLÓTT A BUCURESTI

MALMOK SZINDIKÁTUSA. A bucuresti malmok szindikátusa, mely hivataly lett volna Erdély részére buza megrendeléseket eszközölni, feloszlott.

Egy örült sebész tanár borzalmas operációi

BERLIN-ből jelentik; Dr. Gebhardt egészségügyi tanácsos műtétei az utolsó időben néhány olyan is meghalt a műtőasztalon, akinek csak jelentéktelen baja volt. Egy ápolónő operáció közben jött rá, hogy dr. Gebhardt, aki ekkor épen egy fiatal asszonyt operált, megörült. A páciens már kiszenvedett kőse alatt, a tanár pedig az ápolónő ellenzésére is, üveges szemmel operált tovább. A szerencsétlen tanárt a tébolydába szállították. Kiderült, hogy a szerencsétlen orvos egy katonának minden ok nélkül levágta a karját és egy fiatal nőnek, kinek fülgyuladása volt, olyan műtétet hajtott végre, hogy behalt.

Egy Habsburg-főherceg följegyzései.

(Wölfling Lipót feljegyzéseiből. — Az udvari nevelésről.)

A berlini Montagspost megszerezte Lipót Ferdinánd följegyzéseit, melyekben az 1902-ben Ausztriából eltávozott, címeiről és méltóságáról lemondott s a polgári Wölfling Lipót nevet fölvetett főherceg közvetlen közelről, világítja meg, a letűnt dinasztia holt szellemét s fejti ki a Habsburg-ház bukásának előidéző okait.

— Annak dacára, írja, hogy már husz éve elszakadtam attól a körtől, amelyben születtem s attól a szellemtől, amelyet ez megtestesített, a Habsburg-ház összeomlását mégsem láttam előre. Ellenkezőleg. Az emult évek nevelésének és tapasztalatainak oly erős volt az utóhatása, hogy én ezen rendszer tartós fennmaradásáról jobban meg voltam győződve, mint bárki más. Nem mint-hogyha ezt a rendszert helyesletem volna, hanem azért, mert egész ifjuságom át láttam, milyen mélyen gyökeredző hittel dicsoítják az emberek annak a hatalomnak szimbolumát, amely évszázadok óta beláthatatlan magasságban bálványokhoz hasonlóan uralkodott fölöttük. Persze ezen hatalmat, amely majdenm az emberek vallásos érzésén nyugodott, a legnagyobb következetességgel erősítették meg. Az uralkodó hiába írott vagy íratlan, de a lehető legnagyobb szigorúsággal betartott törvényekkel magos falhoz hasonlóan záratta el magát a néptől és az uralkodóosztályban is gondos neveléssel, gyökerében irtották ki minden demokratikus érzés csiráját. Már a gyermeknek világosan tudtára adták, hogy ő egy más, magasabb osztályhoz tartozik. Alig serdült fel ifjúvá,

midőn látnia kellett, hogy már existenciájának pusztá ténye előtt szürke nyakak hajolnak meg és hogy ezen rabszolgá hódolat sohasem függ össze az illető értékétől vagy értéktelenségétől, hanem ez már születésétől fogva független ettől. Ezen szörnyű előnyben részesítéssel szemben, amelyet a születés véletlensége juttat neki, csupán az a kötelessége, hogy ezt a hitet vagy babonát a saját részéről is állandóan mint valami adottat és változhatatlant fogja föl és képzelje be, hogy valóban az, aninek látszik s amit benne, a minden érdem nélkül dicsoítottban a tömeg lát. Az uralkodóház valamely tagjának nevelése befejeződött, midőn ez azt a varázslatos legendát, amely köréje, valamint rokonai köré fonódott, többé nem zavarta. Akkor aztán a legmagasabb tiszteletnek birtokában élt és halt meg és olyan népszerűségben, amelyhez neki semmivel sem kellett járulnia, mint tisztán az ő szürke egyéniségével. A rendszer éppen egyszerű föltételei alapján ugylátszott örökkévalóságra van rendelve. Ennek dacára már mint fiatal embernek az volt az érzésem, hogy az öreg császár bekövetkező halálával valami katasztrófának kell jönnie. Világos volt, hogy a családban nem volt „Ferenc József pótlék.” Senki sem volt, aki mint ő, három generáció öntudatában a hirodalom sok nemzetiségét, s az osztrák-magyar monarchia állam eszméjét megtestesítette volna. Halála bevégezte azt, amit harminc évvel előbb egyetlen fiának, Rudolf trónörökösnek a halála megkezdett.

Művészet.

* Gyimesi vadvirág. Az igazgatóság által vasárnap napokra műsorra tűzött népszínművek telt házakat biztosítanak a színháznak. Így az egnap este előadott Gyimesi vadvirág is zsúfolt házat vonzott. Az előadás gördülékeny volt. Barics és Várady énekszámakkal arattak megérdemelt sikert. A humorral Győző és Faludy gondoskodtak. Póldes drámai erővel játszotta szerepét Pollinuszné ezuttal is jó volt, ugyszintén kisebb szerepeikben Várna, Fülöp Irma, Benkőné, Selmeczy Olasz és Tóth Bdske.

* A Szerető. Bródy Sándor, a legkiválóbb magyar drámaíró színművét mutatja be keddtől kezdve az Apolló színház. Régi ismert tagjait színlátta meg, az udvar legintimebb környezetében le játszódott események keretében. Szenczácója a felvételnek, hogy a legnagyobb magyar színművészek: Fedák Sári, Uray Tivadár, Rákosi Sziidi és Vágó Béla alakítják a főszerepeket.

* A Meyerlingi tragédia filmjét a közönség sürgető óhajára a „Szerető” levetítése után ismét műsorra veszi három napig az Apolló színház. Akiknek nem volt alkalmuk még a szép filmet megnézni, gyönyörködhetnek a szépséges felvételekben. Habsburgi Rudolf trónörökös és Vecsera bárónő alakítói és a többi szereplők is élethűen alakítják a tragédia résztvevőit, annyira, hogy szinte a rég eltűnt alakokat véljük látni.

* Newyork rejtelmel XI. részét kedden és szerdán vetíti utoljára az Uránia színház. A hatalmas filmdráma, amely egy hónapig izgalomban tartotta a mozik közönségét, szenzációs az eddigi bemutatott részeket is felülmuva fejeződik be. Ebben a részben rázza le Clarel végleg magától ellenségeit és boldogan egyesül jegyével a szép és bátor Dodge Helenával. Szerdán a Szent Yves szirt szemé című Pathé drámát vetíti az Uránia színház egy napig. Csütörtökön egy amerikai drámát az „Ursust” tűzte műsorra az Uránia igazgatósága.

Két nagy adótétel.

Az aradi adófelszólalási bizottság ma Szalay Antal és Tagányi Sándor dr. földbirtokos adóját állapították meg. Szalay Antal földbirtokosnak 1918-ban 89 366 jövedelmet állapítottak meg és 4220 k. jövedelmi adót, továbbá 11838 k. hadinyeresség adót 881,000 k. vagyon után pedig 860 kor. vagyonadót állapítottak meg. Dr. Tagányi Sándor 1918 évi összjövedelmét 244 380 k-ban állapították meg és 14 700 k. jövedelmi adót és 30 660 k. hadinyeresség adót vetettek ki, 9 500 000 kor. vagyonból 7 500 000 kor. terhet vontak le és a 2 175 000 k. vagyon után 6990 kor. vagyonadót vetettek ki.

OOOOOOOOOO

Uj címek a Mavnál.

BÉCS. A Magyar Államvasutak tisztviselői nincsenek megelégedve címekkel és a kormányhoz intézett memorandumban kéri eddigi címzésük megváltoztatását. A mozgalmat a vasuti és hajózási egyület indította meg és élén dr. Holl Jenő titkár áll. A vasutasok a következő változtatásokat kéri: ellenőr helyett hivatalnok, főellenőr helyett főhivatalnok, felügyelő helyett főtanácsos, főtanácsosok beosztásuk szerint így címzendők: a mérnökök technikai tanácsosoknak és főtanácsosoknak, a jogászok igazgatási tanácsosoknak és főtanácsosoknak és a szigorúan vett vasuti főtisztviselőket szaktanácsosoknak, illetve szakfőtanácsosoknak. Az üzletvezetői cím helyett az üzletgazdátói cím kéri. A memorandum közölt tervezet az 1. és 2. fizetési osztályban levő vasuti tisztviselőket hivatalosan a méltóságos, a tanácsnokokat pedig a nagyságoc cím illeti meg.

OOOOOOOOOO

Mérgezés csokoládé bonbonokkal.

LONDON. A Szavoy színház fő nő szerepeinek alakítója, Miss Peggy Onell ellen elkövetett mérgezési kísérlet élénken foglalkoztatja a közvéleményt. A művésznő hirtelen megbetegedett. Az esetet titkolni akarták, most azonban kiderült, hogy csokoládébonbonokkal megakarták mérgezni. A művésznő maga az eset előzményeit így meséli el: Amikor este az öltözőmbe mentem, öltöző asztalkámon két dobozt találtam, melyben bonbonok voltak. Mellette sem levél, sem névjegy. Ugy hittem, hogy valamelyik barátom vagy barátom küldte a bonbonokat, két-három darabot elfogyasztottam belőlük. Az első felvonás végével heves fájdalmakat éreztem. Az előadás végén összeestem s csak nagysokára állapították meg az orvosok, hogy meg vagyok mérgezve. Megfejtethetlen rejtély előtt állok, igazán nem tudom, hogy ki küldhette nekem ezeket a veszélyes csokoládébonbonokat. Megállapították, hogy a bonbonok strichnint és arzénikumot tartalmaznak.

HIREK.

Az elbocsájtott újságírók fertítésel

Egyik aradi lap vasárnapi számában, a sztrájk miatt elbocsájtott aradi újságírók valótlanosságoktól hemzsegető nyilatkozatot tettek közzé. Nem igaz, hogy Aradon a legnagyobb újságírói fizetés 1200 lei, *Sulik* Kálmánnak 2150, *Falus* Lajosnak 1600 lei a havi fizetése, a 20 éves *Szilárd* Andor pedig, a ki még csak három hónapja újságíró, 900 leit kapott október 1-től fogva. *Károly* Józsefnek 1700 lei havi fizetést ajánlott fel felelős szerkesztői állással a lap-tulajdonos, de ő ezt keveselte. Hogy az újságírók lépése mennyire helytelen és okatlan volt, legjobban igazolja *Sulik* Kálmán magatartása. *Sulik* Kálmán, aki mindig előljárt az újságírók szociális mozgalmában, s aki már hosszabb ideje betegon fekszik ma beüzent a lapkiadóhoz, a szerkesztőség bizalmi férfiával, hogy ő nem áll a sztrájkolók közé.

Aradi Napilapok
Szindikátusa.

— **Dr. Suciu** — miniszteri tanácsos. *Dr. Suciu* Jánost, a cluji (kolozsvári) pénzügyi államtitkársághoz miniszteri tanácsosi rangban kinevezték.

— **Táviratforgalom Magyarországgal.** Bulzán postafőnök közli: Tudomására hozom a közönségnek, hogy mai nappal a táviratforgalmat Magyarországgal újból felvettük. A magántáviratok cenzúrásnak vannak alávetve.

— **A kereseti-adóbizottság új tagja.** Az Arad városi harmad osztályú kereseti adóbizottságba *Robu* dr. polgármester tagokul kinevezte *Stan* Todor földbírtokost és *Van* eu János nyugalmazott tanítót, továbbá *Nikolits* Sándor szücsöt.

— **HALÁLOZÁS.** *Gantze* Károly 86 évesen Budapesten meghalt.

— **Ellátta a hadbíróóság Szalontai főjegyzőjét.** Nagyszalonta két előkelő polgára *Diószeghy* Károly főjegyző és *Hadházy* Kálmán dr. ügyvéd, valamint *Kenéz* Lajos rendőr őrmester és *Balogh* Mihály közlekedési szolgálat fogyverreljítés vádjá miatt álltak tegnap a hadbíróóság előtt. A szalontai térparancsnokság nyanyis ez év nyarán több mint negyven fegyvert és egy láda muniációt fedezett fel a városháza padlásán. Kiderült, hogy a fegyverek az egykori polgárőrségei voltak, amelynek parancsnoka *Hadházy* Kálmán volt. A padlásra *Diószeghy* főjegyző vitte a fegyvereket, *Balogh* Mihályval és tudott a fegyverek ottlétéről *Kenéz* őrmester is. A hadbíróóság *Hadházy* drt öt évi börtönrre és 10 ezer lei pénzbüntetésre, *Diószeghy* főjegyzőt két év és kétszáz leu, *Balogh* Mihályt négy hó és kétszáz lei, végül *Kenéz* Lajost négy hó és kétszáz lei büntetésre ítélte.

— **KÖZÉRDEKŰ SPORTESEMÉNYRŐL** számol be a ma megjelent *Vidéki Sport*.

Lukács László intése.

BÉCS. A „Neue Freie Presse” jelel Budapestről: Lukács László volt miniszterelnök a magyarországi pénzügyi országos szövetségének nagygyűlésén beszédet mondott, amely politikai és gazdasági körökben élénk felhívást keltett. Többek között a következőket mondotta:

— Magyarországon ma azt látjuk, hogy egymásra utalt egyének, sőt egész társadalmi osztályok is egymással állandó harcban élnek. Annak, hogy valutáris és egyéb gazdasági viszonyaink még mindig vergődnek, az az oka, hogy a gazdasági élet legfőbb faktora: a tőke ellen állandó támadásokat indítanak. Ha figyelembe vesszük, hogy a velünk együttműködni kívánó állampolgárok az atrocitásoktól való félelmükben visszahúzódnak, feltehetjük a kérdést: keresztényi uton járunk-e, ez az az út, amely az ígéret földjére vezet?

— Egy sereg olyan rendelettel állunk szemben, amelyek a részvénytársaságok ellen irányulnak, holott a világon mindenütt kedvezményekben részesítik a gazdasági és pénzügyi szervezeteket. A részvénytársaságokról ma úgy

— **Gazmérgezés.** A Vadászkiút étterem egyik alkalmazottja *Virág* István éthordó ma reggel 9 órakor a *Modern Kabaré* egyik öltözőjében eszméletlenül állapotban találta az étterem két alkalmazottját, *Molnár* Terézt, *Huntyán* Lajost és a *Modern Kabaré* egyik alkalmazottját. A nevezettek a kabaré öltözőjében aludtak s ott nyitva felejtették a gázesapot, úgy, hogy a reggel megiedult gázszolgáltatás következtében elvesztették eszméletüket. *Virág* István részérette őket első segélyben, s azután beszállították a kórházba. *Molnár* Teréz még a délelőtt folyamán vissatért szolgálatába, a két férfi állapota súlyos, de nem veszélyes.

— **EREDMÉNYTELEN PÁLYÁZAT.** Ma járt le a város nyomdai és könyvkötészeti munkáinak biztosítására kiírt pályázat. A könyvkötészeti munkákra egyedül *Sárosy* István pályázott. A nyomdai munkákra egyetlen pályázó sem akadt, a mai bizonytalan munkaviszonyok miatt.

— **Az aradi katonagyosztály vezetősége** a következő felhívást adta ki: az 1898 és 99 évi születésű mindazon hadkötelesek, akik a katonai szolgálat teljesítése végett s most folyamatban levő bevonulási kötelezettségnek eleget nem tettek, az elrendelt együttes bevonulás érdekében felhívjuk, hogy folyó évi november 18-án reggel 8 órakor a városháza katonagyosztályában pontosan jelentkezzenek, ellátva a már jelzett élelmi és ruházati cikkekkel, ahonnan 9 órakor együttesen a hadkiegészítő parancsnok-

beszélnek, mintha azok gyanús elemeknek titkos szervezkései lennének, amelyeknek céljai titkosak és amely ket rendőri felügyelet alá kellene helyezni. Az ilyen felfogás ellen kénytelen vagyok a józan ész és a jog nevében tiltakozni.

— Ezelőtt állandóan sikerült a tőkét az országba csalni, ma szegényebbek vagyunk, mint valaha. Ha eljesszjük innen a tőkét, igazán nem tudom miképpen fogunk a produktív munkához. Nem szabad a társadalom értékes elemeit értéktelenné tenni, nem szabad elveinélünk, nem szabad a gazdagabb és kulturáltabb elemekre lesújtani.

— Ha a középosztályt beleszorongatjuk a proletáriátus életviszonyaiba, igaz, hogy ez az egyenlítés egyik formája, de ez nem felelhet meg a kultúra végső céljainak. Ha megtörténik az a szerencsétlenség, hogy a magyar középosztály ruinalása által a környező népek kultúrnívója magasabb lesz, mint a magyaroké, akkor ültött a magyar állam nemzeti karakterének utolsó órája.

— Az államnak biztosítani kell a nyugodt és biztos társadalmi munkát, lehetőségeit, az egyéni és vagyoni szabadságot és nem szabad az államnak tiltó rendelkezésekkel beavatkozni a társadalom szabad kialakulásába.

sághoz a várba fognak bevonulni. Figyelmeztetnek a hadkötelesek, hogy akik ezen felhívásnak nem tesznek eleget, mint katonaszökevények a katonai büntető törvénykönyv értelmében fognak megbüntetettetni.

— **Ki volt Jozif Vulcan?** Az aradi állami középiskola e nevezetes íróról, a román kultúra egyik kiváló művelőjéről nagy mecenásárról lett elnevezve. Közel öt évtizedes írói munkálkodását *Oradea-Mare*-i (Nagyvárad) lakóhelyéről intézte; ott szerkesztette évtizedeken át az erdélyi románság egyik legkiválóbb szépirodalmi lapját a „*Familia*”-t. A román nemzet történelméből a saját költségén nyomtatott képekkel is iparkodott a nemzeti szellemet ápolni és ébren tartani. Kiváló írói és tudományi érdemeit méltányolva, halála után, kegyeletesen az aradi állami középiskolát nevezték el róla, amelynek imígyen most már e nagy férfiú neve és emléke a védnöke.

— **Helyreigazítás.** Egyik minapi számunkban említést tettünk róla, hogy az aradi törvényszéken román büntetőtanács alakult. Eltérően multkori közlésünktől, ez a tanács a valóságban azokat az ügyesembereket fogja tárgyalni, melyek román nyelven lettek beadva.

— **Betörés.** A rendőrség büntető ügyi osztályában feljelentés érkezett, mely szerint folyó hó 13-ról 14-re virradó éjjel *Gerhardt* szabó *Kossuth*-utcai üzletében betörték s onnan 15–20 ezer lei értékű ruhaneműt vittek el. A rendőrség a tettest letartóztatja.

— **UJ ILLETMÉNY KIOSZTÁS ORVOSOK ÉS SZÜLETŐNŐK RÉSZÉRE.** A Clujon (Kolozsváron) megjelenő hivatalos lap rendeletet közöl, az állami szolgálatban álló orvosok és születőnők ujonnan megállapított illetményeiről. Mától kezdve az orvosi vizit 20 lei, éjjel 40 lei. Rendés ambulancián 10 lei. Születőnők fizetése 8 napra 30 lei. Husvizsgálat mézszárszékben 20 lei.

— **A PÉNZELREJTŐK ELLEN.** A miniszteriumtól szigorú rendelet érkezett az ezüst, nickel és a Banca Nationala által kibocsájtott apró címletű papírpénzek elrejtői, illetve azok ellen, kik ezen aprópénzek forgalmából való kivonás által az aprópénzműzériákat fokozzák. A rendelet értelmében felügyelet gyakorlásával megbízatnak az ügyészség, írásbíróóságok s ezek megbízottai, a városi és megyei prefektusok, közigazgatási és pénzügyi felügyelők és a csendőrszék, kiknek adott esetekben jogában áll házkutatásokat is fogtatósítani. A büntetés első esetben 5–10 ezer lei, míg a visszatérő egy évi fogházzal sújtja a törvény.

— **A GERMÁN LEIEK BEVÁLTÁSA.** Legközelebb megkezdik a Banca Generala által kibocsájtott ugynevezett germán száz és husz leies bankjegyek bevonását. A bankjegyek bevonása olyan mértékben történik, ahogy a Banca Nationala a becseselésre szükséges bankjegyeket kinyomatja.

— **A többlet koronák beváltása.** A pénzügyminiszter a bejelentett koronátöbbletek beváltására törvény részére öt bizottságot nevezett ki.

Ez a bizottság fog dönteni azon többletek beváltása felett is, amelyek abból származtak, hogy a kereskedők a koronabejelentés után még tovább is kötelesek voltak üzleteikben koronákat elfogadni és így a beváltás alkalmával nagyobb összegek felett rendelkeznek, mint amennyit bejelentettek.

— **Dr. Mann szanatórium.** *Str. Josif Vulcan* (*Kazinczy*-utca) 10. sz. parkra nyíló kényelmes betegszobák. Legmodernebb műtő-felszerelés. Dietetikus konyha. Mérsékelt árak. Szabad orvosválasztás.

— **PROTESTÁNS ÖNKÉPZŐ KÖR ARADON.** A protestáns ifjúság körében széleskörű mozgalom indult meg a protestáns önképzőkör felállítására érdekében. Az ifjúság vezetői most tárgyalnak az illetékes tényezőkkel.

— **HAMIS ÖTSZÁZ LEIES.** *Bucuresti.* Az északi pályaudvaron tegnap letartóztattak egy *Hollender* nevű máramarosszigeti kereskedőt, aki egy hamis 500 leies bankjegyet akart felváltani. Megmotozásakor 54 ezer leit találtak nála, csupa 500-as bankjegyekből, amelyek mind hamisak voltak. Az illetőnél 300 ezer leiről egy csehszlovák bank által kiállított csekket is találtak. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a nyomda felkutatására, ahol a hamis bankjegyeket előállítják.

— **Kérélem.** Az aradi állami középiskola, *Josif Vulcan* (*Kazinczy*) u. 13. sz., igazgatója kéri a hatóságokat, az intézet jóakaróit és barátait, hogy az intézet, valamint az ezzel kapcsolatos esti szabadtanfolyam telefonszámát, 62-01, a telefonkönyvbe bejegyezni sziveskedjék.

— **F. L. POPPER** hírneves cipőgyáros második szállítmánya megérkezett. Női cipők 280, férfi cipők 330 leierért. Ia. minőségben *Lévai* és *Szigeti* (ezelőtt *Buchsbaum* és *Társas.*) Luxus cipők 14 napon belül érkeznek.

Apró hirdetések

Levelezés.

KIFOGASTALAN URIHÖLGY állandó barátságát keresem, kinek gondtalan megélhetést biztosítok. Lehetőleg fényképes választ „Néma” jellegével a kiadóba kérem. 4690

„KELLEMES ÓRAK”-nak levele van. 4699

TISZTAMULTU, csinos megjelenésű, intelligens fiatal leány, feltétlen uriember diszkrét és állandó ismeretséget keres. Leveleket „Nagy elhatározás” jellegre a kiadóba kér. 4705

Alkalmazás.

ANTIK PORCELLANT, butort, szőnyeg, festményeket, ékszeret vesz Salom Artistique Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 21. 10351

EGY elsőrangú segéd és kirakat rendező férfi és női divat szakmából, azonnal felvételt k. Ascher cégnél Targul-Mures (Marosvásárhely.) 4694

FIATAL ASSZONY uriházhoz mosni, vasalni ajánlkozik. Calea Saguna (Varjassy Lajos utca) 7. 4692

ÜGYES HÁZIVARRÓNÓ házakhoz ajánlkozik. Cim a kiadóban. 4696

ÜGYES főzni tudó minden felvételt Bulevardul General Dragalina (Apponyikörut) 8 földszint 2. 4702

Vétel és eladás.

COMPLETT EBÉDLŐ-BERENDEZÉS, függönyökkel, kifogástalan állapotban eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4666

LÁBZSÁKOK jutányosan eladók, kölcsönbe is, Schächternél. Árpád-tér 5. 4678

SZÁZ DARAB szikvizes üveg fejnélkül eladó. Tudakozódni Pollák József fűszernagykereskedőnél lehet. 4691

ELADÓ szalon berendezés, gyermekágy stb. Szatmári kárpitosnál (Hajek mellett.) 4700

RÖVID zongora eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9949

GUMMIKERÉKÜ gyermekkosci és több férfi és női ruhanemű eladók. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9949

URI SZOBA, virágasztal, szökőkutas apuáriummal eladó. Dobó-utca 6. f. em. 6. 4698

EOY ebédlő szőnyeg és börgarnitúra eladó Strada Filipescu (Flórián-utca) 9. földszint balra. 4697

ELADÓ több, különböző nagyságu, színes, feltesen és cserépkálya Varjassy József-utca 28. szám. 4693

Ingatlan.

SZÁLLODA moztival és vasuti szálloda vendéglővel bérbadó. Szerenél, Carnul vanatorului (Vadászkürt-kávéházban.) 14 szám. 10321

JÓFORGALMU kocsi és szatocsüzet házzal együtt eladó. Sariót, Domonkos-utca 34. 4703

GYARTELEPNEK, vagy szállodának alkalmas, nagyterkes ház a pályaudvar közelében eladó, ugyanott egy 20 méter hosszú lebontandó téglapülete eladó. Cim a kiadóban. 4689

ÚJ KÉTEMELETES bérház forgalmas helyen eladó. Cim a kiadóban. 4704

Különféle.

FUVAROZÁS helyben és vidékre olcsón vállaltatik Purgly L-utca 118. 4640

MINDENMÉ kézimunkát, harisnyastepplést és cigarettatöltést vállalok. Cim a kiadóban. 0013

ELVESZETT az Aradi Vasutasok Sport Egyesületének szombati táncestélyén egy háromlevelű köhère alakú briliáns mellű (brosche.) A megtaláló illő jutalomban részesül Strada Crisán (Karolina-utca) 10. földszint 2. sz. a. 4706

Közgazdaság.

AZ ARADI POLGÁRI TAKAREK-PÉNZTÁR 1920. évi október hó 29-én kir. közjegyző és az intézeti felügyelőbizottság jelenlétében megtartott sorsolása alkalmával a következő számok kuzattak ki:

5%-os díjnélküli záloglevelek:

5 darab 200 koronás. Szám: 1412, 1414, 1462, 1482, 1483.

4 darab 1000 koronás. Szám: 810, 812, 893, 896.

6 darab 5000 koronás. Szám: 104, 222, 229, 233, 239, 242.

6 darab 10.000 koronás. Szám: 803, 477, 483, 487, 490, 493.

3 darab 1000 forintos. Szám: 818, 823, 951.

5%-os díjas záloglevelek:

2 darab 100 forintos. Szám: 86, 123.

1 darab 500 forintos. Szám: 273.

Ezen kisorsolt záloglevelek 1921. május 1-től a zálogleveleknek szelvényekkel együtt való visszaszolgáltatása ellenében beváltatnak:

Aradon: az intézet pénztáránál; Budapesten: a Magyar Ieszámtóló és pénzváltó banknál;

Bécsben: az Angol-Osztrák bank pénzváltó iktében.

A régebbi huzások alkalmával kisorsolt címletek közül ezideig beváltásra nem kerültek:

5½%-os záloglevelek:

1000 forintos. Szám: 89, 125, 127, 197, 212, 215, 247, 248, 249, 303, melyek a fentmegtöltött fizetési helyek bármelyikén beváltatnak.

A kisorsolt és beváltásra nem került záloglevelek 6 hóval az esedékesség után az igazgatóság által megállapított 4%-nyi kamatlábon a záloglevéltulajdonos javára tovább kamatoztatnak.

Arad, 1920. október 29-én.

Az Aradi Polgári Takarékpénztár igazgatósága.

A szerkesztésért

STAUBER JÓZSEF

felel.

Censurat: **ALEX FRUGINA**

Hirdetmény.

A III. oszt. kereset adóra vonatkozó kiszámítási javaslatokat tartalmazó lajstromot az adó kivető bizottság elé terjesztendő 1920-22 évekre érvénytel bíró III. oszt. ker. adó kiszámítási javaslatokat

kitüntető lajstrom 1920 november hó 15-től kezdődő 8 napra a városi adóhivatalnál (Csanádi palota) 26 számú helyiségben közszemlére kitétetve azokat mindenki hivatalos órák alatt megtekintheti, s a az öt vagy másokat illető adójavaslatokról észrevételeit megteheti. Ezek az észrevételek a fenti határidő alatt irásban a kir. pénzügyigazgatóságnál, utóbb az adó kivető bizottságnál, melynek tárgyalásairól az adózók külön hirdetmény után tudósíthatnak, terjeszthetők elő. Az adó kivető bizottság ülései nyilvánosak lévén ott minden adózó megjelenhetik (1883. XLIV. tcz. 21 § s az 1913. 50000. számú hzv. összeállítás 17 § az adó kivető bizottság a kitzított sorrend szerint megvizsgálja az adózó bevallását és a kir. pénzügyigazgatóság által készített adókiszámítási javaslatokat és tekintettel az illető adózó vagy mások, vagy pedig kincstári képviselő által tett észrevételekre s egyébb rendelkezésre álló adatokra, megállapítja minden egyes adó kötelesek adó összegét, azt még az ülés folyama alatt az illető adó lajstromban bélyegezteti és ebbeli végzését kihirdeti. Az adó kivető bizottság végzésének kihirdetése után az érdekeit adóköteles félnek jogában áll az ülés folyama alatt élő szóval az iránt nyilatkozni, kívánja az ügyet s ha igen mely oknál fogva a felszólamlási bizottsághoz felebb zni. Hasonló nyilatkozatra van jogosítva a jelenlevő adó kötelesek bármelyike és pedig nem csak a saját, hanem más adójára nézve is, ha a bizottság által hozott végzés eredményében aránytalanságokat vél megbizonyítani, akár a saját magára, akár másra kivetett adó tételre nézve. Az az adózó, ki atárgyalásnál jelen volt a felebbezés indokait irásban 8 napi határ idő alatt adhatja be. Az az adózó, aki az adó kivető bizottság ülésében akkor, midőn adóügye tárgyalatott, jelen nem volt, a bizottság végzése ellen irányuló felebbezését az illető ülés folyama alatt megróvott adózók névjegyzékének a bizottság tárgya-

lásainak helyiségét szolgáló ház kapujára való kifüggesztésétől számítva 15 nap alatt a pénzügyigazgatóságnál adhatja be. Oly esetben, mikor az adó kivető bizottság a kir. Pénzügyigazgatóság által javaslatba hozott adótétel felebbezését határozza el, erről az illető adózó, ha a határozat kihirdetésénél jelen nem volna, irásbeli végzéssel külön értesíti oly hozzá adással, hogyha a kivételést felebbezni kívánja, felszólalás irásban a végzés kézbesítésétől számított 3 nap alatt az adóügyi eldoadónál, vagy helyettesénél vevőny melletti nyújtandó be. Azok az adózók, kik nem abban a községben laknak, melynek adó lajstromában adójuk kivettetett, ha az ülésben jelen nem voltak, a hozott határozatról irásban végzésileg értesítendők és felebbezéseiket a végzés vételétől számított 15 nap alatt nyújthatják be a pénzügyigazgatóságnál. A felebbezés a kivett adónak behajtását nem gátolja, amennyiben azonban a megfelebbezett adó összege a mult évre kivettétnél nagyobb a felebbezés a két összeg közötti különbözetre birtokon kívül történhetik. [1913. 50.000 sz. hiv. összeállítás 24 §:] Az adóköteles fél a felszólamlási bizottságnak határozata ellen akár előszóval, akár irásban panaszt emelhet. A panaszt a felszólamlási bizottság határozatának kézbesítésétől számított 15 nap alatt kell a kir. pénzügyigazgatóságnál benyújtani, felette a bucestiben székelő Curtea casatie legfelsőbb bíróság határoz. Arad, 1920. november 14. Sztójka József s. k. adóhivatali főnök.

Perfect

magyar, német, gyors és gépirót, vagy gépirónt felvezet, az

Aradi Kötő és Kötőszövőgyár R.-T.

Lövész-utca.

K ö h ö g é s,

vagy rekedtség ellen

Elwe pemetefucukorka legjobb.

Kapható mindenütt. 10041

ÚJ BUTOR HITEL! Értesítem a közönséget, hogy beszerezhetnek ebédm. hátszoba, egyes fa- és vasbutorokat. 1000 Lei után fizet hetenként 6 Leit GARM butorüzletében, Asztalos Sándor-utca 1. szám. 4221

Bel- és külföldi különlegességek érkeztek.

George Wajdits

„Jézus Szíve” gyógyszerára Bulevardul Regele Ferdinánd H. (József főherceg-ut.) 10341

Harisnya fejeléseket

és új harisnya kötéseket jutányosan vállalja:

BRAUN, harisnya kötő

főpostával szemben. 4007

A hölgyközönség figyelmébe!!

Kedd reggeltől kezdve néhány napon át eredeti

párisi kosztümök, ruhák, kabátok, felöltők, (Drecol, Beer, Poiret modellek) 4701

kerülnek bemutatásra a Salom Artistiqueben Bul. Reg. Maria 21. sz. I. em.

Nyitva délelőtt 10—1-ig, délután 3 óratól 7 óráig.

Névjegyeket, levélpapírokat, meghívókat, üzleti és hivatali

NYOMTATVÁNYOKAT

kisebb-nagyobb mennyiségben legjutányosabb, legcsinosabb kivitelben és legjobb papíroson készít az

Aradi Közlöny nyomdája

:: (Az Arad-csanádi egyesült vasutak palotájában.) ::